

Ekonomiye Dair Öne Çıkan Düzenlemeler ¹

29 Ağustos – 4 Eylül 2024

Vergi beyannamelerinde süre bir kez uzatıldı

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) vergi beyannamelerinde sürenin bir kez uzatıldığını açıkladı.

GİB'in internet sitesinde konuya ilişkin yaptığı duyuruya göre, Hazine ve Maliye Bakanlığına iletilen talepler nedeniyle 6 Eylül gün sonuna kadar verilmesi gereken 2024 ikinci geçici vergi dönemine (nisan-mayıs-haziran) ait gelir ve kurum geçici vergi beyannamelerinin verilme ve ödeme süreleri 13 Eylül Cuma gün sonuna kadar uzatıldı. Söz konusu uzatma, ilgili geçici vergi dönemi itibarıyla beyanname verme tarihi 6 Eylül günü sonu olan özel hesap dönemine tabi mükellefleri de kapsayacak.²

TCMB'den zorunlu karşılık uygulanmasında değişiklik

TCMB parasal aktarım mekanizmasını desteklemek amacıyla zorunlu karşılık uygulanmasında değişikliğe gitti.

TCMB'den makroihtiyati çerçeveye ilişkin yapılan duyuruya göre, Merkez Bankası, parasal aktarım mekanizmasını desteklemek amacıyla zorunlu karşılık uygulamasında değişiklikler yaptı.

Buna göre,

- Gerçek kişi TL mevduat payı yüzde 45 ila yüzde 50 arasında bulunan bankalar için aylık artış hedefi 0,8 puana yükseltildi.
- Gerçek kişi TL mevduat payı yüzde 60'ı geçen bankalar için aylık artış hedefi kaldırılarak yüzde 60'ın üzerinde kalınması koşulu getirildi.
- Kur Korunmalı Mevduat'ın (KKM) TL'ye geçişine ve yenilenmesine ilişkin toplam hedef hesaplamasına tüzel kişi KKM dahil edildi.

¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

² Gelir İdaresi Başkanlığı, Vergi Usul Kanunu Sirküleri/173, (29 Ağustos 2024).

<https://www.gib.gov.tr/node/177926>

- TL mevduat için tesis edilmesi gereken zorunlu karşılık tutarına TL'ye geçiş oranı seviyesine göre uygulanan faiz oranı üst sınırı, politika faiz oranının yüzde 84'üne yükseltildi.
- TL zorunlu karşılıklarda bloke tesis oranı da 5 puan artırıldı.³

Doğalgazda eylül tarifesinde değişikliğe gidilmedi

Boru Hatları ile Petrol Taşıma AŞ (BOTAŞ), eylül itibarıyla mesken ve sanayi abonelerinin kullandığı gaz ile elektrik üretim amaçlı gazın satış tarifesinde değişiklik yapılmadığını bildirdi.

BOTAŞ'ın internet sitesinde yayımlanan tarife tablosuna göre, doğalgazda eylül ayından geçerli olacak mesken ve sanayi abonelerinin tarifesi ile elektrik üretim amaçlı tarife sabit kaldı.

Buna göre, BOTAŞ'ın konut tüketicileri için dağıtım şirketlerine eylülde uygulayacağı satış fiyatı 1000 metreküp doğalgaz için 5 bin 631 lira olarak açıklandı. Ekmek üreticileri için belirlenen tarife 1000 metreküp doğalgaz için 8 bin 549 lira olarak belirlendi. Elektrik üretim amaçlı tarifede ise 1000 metreküp doğal gazın fiyatı 12 bin lira olarak duyuruldu.⁴

Döviz ve altın dönüşümlü KKM'de tarih uzatıldı

Yurt içi yerleşik gerçek kişiler ile yurt içi yerleşik tüzel kişilerin 31 Ağustos tarihi itibarıyla bankalarda mevcut olan dolar, euro ve sterlin cinsinden döviz tevdiat hesabı ve döviz cinsinden katılım fonu hesabı bakiyeleri, hesap sahibinin talebi halinde dönüşüm kuru üzerinden TL'ye çevrilebilecek.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ve Altın Hesaplarından Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ'de yaptığı değişiklikleri içeren tebliğler Resmi Gazete'de yayımlandı.

Yurt içi yerleşik gerçek kişiler ile yurt içi yerleşik tüzel kişilerin 31/8/2024 tarihi itibarıyla bankalarda mevcut olan ABD doları, euro ve İngiliz sterlini cinsinden Döviz tevdiat hesabı ve döviz cinsinden katılım fonu hesabı bakiyeleri, hesap sahibinin talep etmesi halinde dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevrilebilecek.

³ TCMB, Makroihtiyati Çerçeveye İlişkin Basın Duyurusu (2024-48), (29 Ağustos 2024).

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyurular/Basin/2024/DUY2024-48>

⁴ BOTAŞ, 2024 Yılı Eylül Ayı Doğal Gaz Toptan Satış Fiyat Tarifesi, (30 Ağustos 2024).

<https://www.botas.gov.tr/Sayfa/2024-yili-eylul-ayi-dogal-gaz-toptan-satis-fiyat-tarifesi/777>

Öte yandan, yurt içi yerleşik gerçek kişilerin 31/8/2024, yurt içi yerleşik tüzel kişilerin ise 31/12/2021 tarihi itibarıyla bankalarda mevcut olan altın hesabı, hesap sahibinin talep etmesi halinde dönüşüm fiyatı üzerinden Türk lirasına çevrilebilecek.⁵

Depremlerden etkilenen bazı iller için vergi açıklaması

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB), Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen 4 il ve 2 ilçedeki mükellefler için mücbir sebep halinin 30 Kasım'a kadar uzatıldığını duyurdu.

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) internet sitesinde yer alan açıklamada, afetten etkilenen illerde deprem tarihi itibarıyla mükellefiyet kaydı bulunanların mücbir sebep halinde olduklarının kabul edildiği bildirildi.

Bu tarihten mücbir sebep hali sona erene kadar beyanname ve bildirimlerin verilme süresinin de ertelendiği kaydedilen açıklamada, "Mücbir sebep halinin Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya ile Gaziantep'in İslahiye ve Nurdağı ilçelerindeki mükellefler için 30 Kasım 2024 Cumartesi günü sonuna uzatılması uygun bulunmuştur" ifadesine yer verildi.⁶

5 milyon lira ve üzerinde vergi borcu ve cezası bulunan mükelleflerin isimleri açıklanacak

Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) tarafından Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Resmi Gazete'de yayımlanan tebliğe göre, vadesi geçtiği halde ödenmemiş 5 milyon lira ve üzerinde vergi ve ceza borçları olan mükelleflerin isimleri açıklanacak.

Bu kapsamda, 15-31 Ekim 2024 tarihleri arasında Türkiye genelinde tüm vergi dairelerinde, 1-15 Kasım 2024 tarihleri arasında ise Gelir İdaresi Başkanlığı internet sitesinde mükellef bilgilerini içeren listeler yayımlanacak.

⁵ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2021/14)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2024/19), Resmi Gazete, Sayı: 32650, (2 Eylül 2024).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/09/20240902-5.htm>

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Altın Hesaplarından Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2021/16)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2024/20), Resmi Gazete, Sayı: 32650, (2 Eylül 2024).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/09/20240902-6.htm>

⁶ Gelir İdaresi Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı Tarafından Kahramanmaraş'ta Meydana Gelen Depremlerden Etkilenen Bazı Yerler İçin Mücbir Sebep Halinin Uzatılmasına İlişkin Duyuru, (2 Eylül 2024).

<https://www.gib.gov.tr/hazine-ve-maliye-bakanligi-terafindan-kahramanmarasta-meydana-gelen-depremlerden-etkilenen-bazi-1>

Resmi Gazete'de yayımlanan tebliğ göre, 213 sayılı Kanunun 5'inci maddesinin dördüncü fıkrasının Hazine ve Maliye Bakanlığına verdiği yetkiye istinaden;

a) 2024 yılında yapılacak açıklamaların, vergi dairesinin ilan koymaya mahsus yerlerinde asılmak suretiyle 15/10/2024 ile 31/10/2024 tarihleri (bu tarihler dahil) arasında Türkiye genelindeki vergi dairelerinde, 1/11/2024 ile 15/11/2024 tarihleri (bu tarihler dahil) arasında ise Gelir İdaresi Başkanlığının internet sitesinde yapılması,

b) Açıklama kapsamına, her bir vergi dairesine 5.000.000 TL ve daha fazla borcu olan veya bu tutar ve üzerinde kesinleşen vergi ve cezası bulunan mükelleflerin alınması,

c) Yapılacak açıklamada, 31/12/2023 tarihi itibarıyla vadesi geldiği halde 30/9/2024 tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan ve nev'i itibarıyla Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 293) ile açıklama kapsamına alındığı belirtilen vergi ve cezalar ile 1/6/2023-31/5/2024 tarihleri arasında kesinleşen tarhiyatların dikkate alınması,

ç) Açıklanacak bilgiler, açıklamanın yapılacağı yer ve diğer hususlarda Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 293) ile belirlenen esaslara uyulması, ancak aynı Tebliğin "İnternet Ortamında Açıklama" başlıklı III/B bölümündeki hazırlanan listelerin gönderileceği adresler ile ilgili açıklamaları bakımından Defterdarlıkların Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin (Sıra No: 293) (I-A) bölümüne göre hazırlanan listeleri Gelir İdaresi Başkanlığı Gelir Yönetimi Daire Başkanlığı (IV)'e ve (I-B) bölümüne göre hazırlanan listeleri Gelir İdaresi Başkanlığı Tahsilat ve İhtilafli İşler Daire Başkanlığına resmî yazı ekinde elektronik ortamda göndermeleri uygun görüldü.⁷

⁷ Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan: Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 564), Resmi Gazete, Sayı: 32651, (3 Eylül 2024).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/09/20240903-9.htm>